

VÝSLEDKOM JE VEĽKÝ POČET WORKSHOPOV, METODÍK A MONOGRFIÍ

ROZHOVOR S PROF. PHDR. DAGMAR INŠTITORISOVOU, PH.D., KOORDINÁTKOU PROJEKTU VZDELÁVANIE DIVADLOM

V čom je váš projekt jedinečný? Čo vás viedlo k tomu, že ste sa rozhodli ho realizovať?

Projekt je jedinečný vo viacerých aspektoch. Jednak tým, že na ňom participuje viacero fakúlt a katedier, Mediálne centrum, Univerzitná knižnica a taktiež niektorí rektorátni pracovníci. Konkrétne ide o tieto katedry: Ústav literárnej a umeleckej komunikácie, Katedra kulturológie (vrátane Univerzitetného tvorivého ateliéru), Katedra anglistiky a amerikanistiky a Katedra hudby (učiteľstvo hudobno-dramatického umenia). Jednak aj tým, že každá z dvoch základných aktivít, v ktorých sa realizuje, nemá iba divadelný, ale aj interdisciplinárny charakter v snahe využiť prostriedky divadla čo najkreatívnejšie v troch liniách: vlastné vyučovanie o divadle, divadelná tvorba a osobnostný rozvoj. Hlavným motívom bola však

skutočnosť, že heuristická práca s divadelnými dielami je veľmi náročná pre študentov či už z finančného hľadiska alebo z hľadiska možnosti priameho oboznámenia sa so súčasnými divadelnými poetikami. Vzhľadom na náročnú finančnú situáciu samotných divadiel napríklad Divadlo Andreja Bagara v Nitre upustilo od voľných vstupeniiek pre študentov na každé predstavenie (počet bol limitovaný), študenti si musia uhrádzať 50% z nich, zadarmo sa dostanú iba na verejné generálky, ktoré sú často v doobedňajších hodinách, čo je pre nich problém. Na to, aby sme mohli seriózne vypovedať o divadelnom diele, musíme poznať veľmi veľa faktov, či už z dejín divadla, alebo z iných odborov. Informácie vo forme kníh, DVD nahrávok a podobne sú taktiež pre mnohých študentov finančne náročné. Nehovoriac o

tom, že často sú divadelné hry alebo základná teatrologická literatúra pre študentov bežne v knižniciach v Nitre nedostupné, pretože boli vydané už dávno a je ich možné získať iba v Bratislave (napr. v knižnici Divadelného ústavu, Univerzitetnej knižnici UK a pod.). Cieľovou skupinou sú študenti a doktorandi uvedených katedier, ale aj ostatných katedier na UKF v Nitre.

Aké sú/boli ciele projektu?

Hlavným cieľom projektu bola inovácia doterajších modelov vyučovania o divadle na UKF v uvedených katedrách, a to vo dvoch základných aktivitách: 1.1 Inovácia foriem a metód kurzov teoreticko-dejnejnej a praktickej výučby; 2.1 Tvorba pedagogicko-didaktických materiálov a pomôcok. Súčasťou procesu inovácie metód a postupov na jednotlivých predmetoch je napríklad participácia absolventov

a pedagógov VŠMU Bratislava, doktorandov DAMU Brno atď., čím dochádza k prelínaniu divadelných postupov s interdisciplinárnymi postupmi a myslením estetiky, kulturológie atď. Výsledkom projektu je veľký počet workshopov, metodík a monografií na tému historických a súčasných divadelných poetík, naštudovanie školskej muzikálovej inscenácie Ples upírov, rôzne vzdelávacie inovatívne formy práce so študentmi priamo na hodinách a vznik archívov divadelných hier a inscenácií. Osobitne by som chcela upozorniť na cyklus workshopov historických divadelných poetík s témou Antigony. Súčasný popredný divadelní tvorcovia ako Peter Pavlac, Michal Vajdička, Stanislava Vlčeková, Marek Piaček a Peter Janků sa podujali na veľmi neľahkú úlohu, a to nájsť súčasný kľúč k antickým (a nielen tým) historickým témam. Veľmi sa teším na dokončenie všetkých metodík, ktoré vznikajú na základe realizovaných workshopov na tému súčasných divadelných poetík alebo ich aplikácie do praxe (Dramaturgická dielňa, Scénografická dielňa, Režijná dielňa, Divadelná výchova atď.), pretože ich súčasťou – okrem tém, ktoré nie sú na Slovensku doteraz v knižnej podobe relevantne spracované – budú DVD nahrávky s ukázkami z priebehu workshopov a prezentácie ich výsledkov. Budú tak naozaj praktickou príručkou (radou, inšpiráciou, námetom, podkladom) pre ďalšiu divadelnú a divadelno-vednú prácu, avšak veľmi samostatnú.

Osobitne by som sa chcela zmieniť o školskej muzikálovej inscenácii Ples upírov, ktorej síce príprava a priebeh realizácie nebol vôbec jednoduchý a v mnohom problematický, avšak finančné prostriedky z projektu dali možnosť vzniknúť inscenácii, ktorá je ojedinelá aj v slovenskom kontexte. A keďže v projekte má akýkoľvek výsledok viaceré funkcie, som veľmi rada, že technika zakúpená kvôli inscenácii ako mix pult, elektronický klavír, reflektory, dekorácie, kostýmy, rekvizity a pod., budú slúžiť ešte dlhé roky študentom a pedagógom hudobno-dramatického odboru. Dúfam tiež, že metodika Ako vznikol muzikál ples upírov, ktorá vznikla na základe jeho prípravy a realizácie, bude publikáciou, ktorá taktiež prispieje – aspoň „kvapkou“ – ku zvýšeniu kvality muzikálových produkcií prinajmenšom v školskom prostredí.

Myslíte, že sa vám ich podarilo naplniť? Ako hodnotíte doterajší priebeh projektu?

Ciele sa mi viac menej darí plniť, aj keď je pre mňa stále veľmi náročné spĺňať všetky požiadavky, ktoré Agentúra je štruktúrne fondy klade na projekty tohto typu. Veľkou oporou pri riešení projektu sú pre mňa nielen mnohí jeho interní zamestnanci, ale predovšetkým externí odborníci. Veľmi disciplinovanne spĺňajú nie bežné – teda štruktúrne – nároky na svoju prácu a môj hlboký obdiv majú aj kvôli tomu, že na publikáciách, štúdiách, študijných materiáloch atď. (a to tematicky často veľmi náročných) pracujú popri svojom hlavnom zamestnaní.

Čo by ste označili za najväčší prínos projektu pre univerzitu?

V prvom rade by som rada na tomto mieste poďakovala vedeniu Filozofickej fakulty, pretože na svoje bedrá zobrala doriešenie 5% spolufinancovania. V druhom rade Pedagogickej fakulte, ktorá sa so všetkou ctou zhostila svojho podielu na ňom. Pre mňa je tak ich postoj vyjadrením veľkej schopnosti spolupracovať a spoločne riešiť problémy, čo v zložitej rozpočtovej situácii nie je vždy jednoduché. Za ten najväčší prínos však považujem skutočnosť, že či už na hosťovaniach rôznych divadiel alebo na workshopoch sa stretli študenti rôznych odborov, a nie iba tých, ktorým je projekt predovšetkým určený. Osobitne som rada za účasť študentov z Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva, pretože ich účasť napríklad na workshopoch Liečba divadlom či Artery – dramatoterapia v sociálnej praxi im dá veľmi veľa aj do ich praxe. Divadlo vie totiž nielen veľmi veľa dať svojim divákom po umeleckej a etickej stránke, ale v liečebnej situácii – v situácii pomoci potrebným – vie pomôcť až nečakane pozitívne. Svedčia o tom výsledky práce oboch lektorov s mentálne, telesne či inak postihnutými občanmi, vrátane práce s minoritami, bývalými trestancami, či bezdomovcami. Z teatrologického hľadiska som Agentúre pre ŠF (čiže Európskej únii) nesmierne poďakčná za to, že mi umožnila vytvoriť projekt, v rámci ktorého vznikne veľké množstvo

teatrologickej literatúry základného významu – študijného materiálu, ktorý kvôli svojej finančnej náročnosti a exkluzivite by nemohol inak vzniknúť alebo iba veľmi ťažko. A keďže ide o publikácie, ktoré sú nepredajné, osobitne si cením to, že akýkoľvek študent na UKF (ale nie iba on) sa môže z nich dozvedieť, ako sa dajú napríklad použiť prostriedky divadla pri vyučovaní cudzieho jazyka (konkrétne anglického) v ťažkej sociálnej praxi, ako sa dá vytvoriť konkrétna divadelná inscenácia s minimálnymi nákladmi, ako sa dá urobiť scénická hudba k nej a pod.

Koncepcia projektu mi umožnila taktiež aj do Univerzitetnej knižnice i katedrových knižníc zakúpiť veľké množstvo teatrologickej literatúry, teda naši študenti budú mať na rozdiel od predchádzajúcich rokov omnoho jednoduchšiu situáciu v získavaní základných informácií. Dúfam tiež, že multimedialná učebnica, ktorá vznikne ku koncu riešenia projektu na základe nahrávok divadelných predstavení, s ktorými v Univerzitetnom tvorivom ateliéri hosťovali naše najprogressívnejšie slovenské divadla, bude veľkou inšpiráciou aj pre naše študentské divadlá/divadelné aktivity. Učebnica bude obsahovať aj veľké množstvo základných informácií o hosťujúcich divadlách a osobitosťiach ich poetiky. Určite nie na poslednom mieste v pozitívach by mala byť aj popularizácia UKF prostredníctvom webovej stránky projektu (<http://www.vzdelavaniedivadlom.ukf.sk>),

ktorá je síce „povinnou“ v rámci projektu, ale ako o tom svedčia jej jednotlivé sekcie, ukazuje skutočný život našich študentov... Posledným veľkým úspechom v rámci projektu je udelenie Grand Prix Bienále divadelnej fotografie 2012 Divadelným ústavom v Bratislave a odbornou porotou Mgr. Lukaszovi Wojciechow-skému, PhD., za súbor fotografií z inscenácie František Švantner: Nevesta hôľ, Divadlo Pôtoň. Fotografie vznikli v rámci hosťovania tohto divadla v Univerzitetnom tvorivom ateliéri a dr. Wojciechowski z Katedry reklamy a masmediálnej komunikácie je interným fotografom projektu.

Projekt končí už o niekoľko mesiacov. Čo všetko máte ešte v pláne?

Práce na ukončení projektu je ešte veľa. Práve finišujeme s dokončovaním veľkého množstva publikácií, veľa času zaberie aj dokončenie archívu divadelných hier a inscenácií, bude potrebné ešte prakticky realizovať aj dekorácie a zmeny s tým súvisiace v Univerzitetnom tvorivom ateliéri, dokúpiť posledné knihy a hlavne projekt zavŕšiť medzinárodnou konferenciou Vzdelávanie divadlom, na ktorej sa budú okrem iného prezentovať celkové výsledky projektu (21. - 22. máj 2013). Na druhý deň po jej skončení sa budú prezentovať výsledky projektu pred záujemcami z UKF a predovšetkým pre pracovníkov FF za prítomnosti vedenia našej fakulty.

-red-

foto: lwojciechowski@ukf.sk

KOMPLEXNE ZHODNOTÍME TRANSFORMÁCIU CELÉHO NITRIANSKEHO KRAJA

Rozhovor s doc. PhDr. RNDr. Martinom Boltžiarom, Ph.D., hlavným riešiteľom projektu VEGA: Transformácia Nitrianskeho kraja v meniacich sa spoločensko-ekonomických podmienkach a perspektívy jeho regionálneho rozvoja.

V čom je váš projekt jedinečný? Čo vás viedlo k tomu, že ste sa rozhodli ho realizovať? Aká je vaša motivácia pripraviť takýto projekt?

Podľa môjho názoru každý vedecký projekt je v niečom jedinečný a špecifický vzhľadom na objekt, predmet

či metódy výskumu. Náš projekt úzko nadväzuje na predchádzajúci, ktorý bol zameraný na obvod mesta Nitra. Cieľom bežiacieho projektu je komplexné zhodnotenie transformácie celého Nitrianskeho kraja v kontexte spoločensko-ekonomických, ale i prírodných činiteľov a poukázať na po-

tenciál, resp. možnosti jeho ďalšieho rozvoja. Prezentovaná problematika patrí stále k významným a aktuálnym otázkam geografického výskumu a reflektuje jeho súčasné trendy nielen u nás ale aj v zahraničí. K napísaniu projektu nás viedli viaceré skutočnosti. Pracovníci katedry sa dlhodobo venujú výskumu Nitrianskeho kraja z viacerých aspektov, avšak doteraz nevyšla komplexná vedecká monografia, ktorá by podávala ucelené poznatky o tomto, z viacerých hľadísk špecifickom území. Naším zámerom bolo tiež stmeliť relatívne dichotomických fyzických a humánných geografov do jedného spoločného tímu.

Aké sú/boli ciele projektu?

Hlavným cieľom projektu je vyššie spomínaný výskum, ktorý vyústi v tomto roku do vydania jedinečnej komplexnej vedeckej monografie Nitrianskeho kraja. Práve geografický pohľad vnesie do jej obsahu najmä priestorovo-syntetický pohľad, typický len pre geografiu, vďaka ktorému má ako veda špecifické postavenie.

Ďalším zámerom je dovybavenie katedry pomôckami pre terénny výskum, plánujeme zakúpiť špecializovaný GIS softvér pre modelovanie scenárov vývoja krajiny či vybavenie pracovníkov odevom a obuvou do terénu a pod. V neposlednom rade projekt sleduje skvalitnenie vedecko-výskumnej činnosti katedry, ktorá nachádza svoj odraz aj v publikačnej činnosti v časopisoch akceptovaných v medzinárodnom výskumnom priestore.

Ako hodnotíte doterajší priebeh projektu?

Doterajší priebeh projektu možno hodnotiť ako úspešný z viacerých pohľadov. Riešiteľský kolektív naplňa stanovené ciele a tiež aktívne publikuje v domácich i zahraničných časopisoch a zborníkoch, pričom výsledky sú prezentované na mnohých významných medzinárodných vedeckých podujatiach formou prednášok či posterov. Rozpracované sú jednotlivé kapitoly monografie. Samozrejým je transfer novozískaných poznatkov do pedagogického procesu.

Čo by ste označili ako najväčší prínos projektu pre univerzitu?

Prínos pre univerzitu vidíme vo viacerých oblastiach. Jedným z nich je napríklad dobudovanie GIS laboratória ďalším špecializovaným softvérom v budúcom roku či dovybavenie katedry terénnou technikou. Benefity predstavujú taktiež kvalitné publikačné výstupy v medzinárodných indexovaných časopisoch (SCOPUS, WOS), čo je dôležité nielen pre kvalifikačný rast pracovníkov či pri hodnotení vedecko-výskumnej činnosti katedry. Ich efekt sa totiž výrazne prejavuje práve pri hodnotení úspešnosti univerzity ako celku, a to najmä so zreteľom na bli-

žiacu sa akreditáciu a s ňou spojeným hodnotením doteraz garantovaných študijných programov.

Projekt končí už o niekoľko mesiacov. Čo všetko máte ešte v pláne?

Súčasťou poslednej etapy bude finalizácia získaných výsledkov a ich implementácia do pripravovanej vedeckej monografie. Samozrejme, aj naďalej budeme vyvíjať iniciatívu v získavaní zaujímavých projektov, a to nielen z tradičných národných grantových schém ale i zo zahraničia.

-red-